

КОМЕРЦІЯ ТА АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: ЩО ПЕРЕМОЖЕ?

Політова А. С.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри права*

*Маріупольський державний університет
м. Київ, Україна*

Відзначимо, що в умовах повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України 22 лютого 2022 року, система освіти зазнала значних змін. До дистанційної форми навчання, додалися повітряні тривоги, відсутність світла, а головне – міграція як науково-педагогічних працівників, так і здобувачів вищої освіти за кордон. Окрім того, на окупованих територіях з'являються ще з 2014 року «квазі-ЗВО» (мають назву тимчасово переміщених закладів вищої освіти, але працюють за російськими стандартами). Здається, що така складна ситуація може привести до скорочення кількості закладів вищої освіти шляхом їх об'єднання або ліквідації. Разом з тим, у Річному звіті Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти за 2022 рік зазначено, що «за 2022 р. було отримано та опрацьовано 876 електронних заяв від близько 500 ЗВО про наміри акредитувати 3060 освітніх програм у 2022/2023 н. р., що корелює із загальним показником 2021 р. Графіка в межах 5 %. З них 82 освітні програми – за рівнем «молодший бакалавр», 1426 – за рівнем освіти «бакалавр» (на 58 % більше, ніж у 2021 р. і на 88 % більше, ніж у 2020 р.), 1042 – за рівнем освіти «магістр» (більше на 53 % у 2021 р. і на 78 % більше, ніж у 2020 р.); 509 – за освітньо-науковим рівнем («доктор філософії» – 505, «доктор мистецтва» – 4)» [1, с. 80–81]. Це вказує на те, що заклади вищої освіти намагаються продовжити свою освітню та наукову діяльність, не дивлячись на виклики, які постали перед ними.

Серед критеріїв оцінювання якості освітньої діяльності, за якими проводиться акредитація, особливо цікавим є Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність. Саме академічна доброчесність не тільки здобувачів вищої освіти, а й науково-педагогічних працівників є його складовою, оскільки «заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру

якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності» [2].

Ми не ставимо за мету аналіз існуючих підходів щодо тлумачення поняття «академічна доброчесність», а спробуємо розібратися у такій ситуації.

Нещодавно, на одному Телеграм-каналі опубліковано таке оголошення (див. рисунки 1, 2, 3).

Ukr.Jobs | РОБОТА

👤 АВТОР СТУДЕНТСЬКИХ РОБІТ

Місто: #Київ

Зайнятість: #Віддалена_робота

Категорія: #Освіта_наука

Про Компанію:
ZULU це компанія, яка допомагає студентам та школярам навчатися краще: ми виконуємо будь-які домашні завдання та пишемо реферати, курсові, дипломні роботи, есе тощо! Працюємо більше 5 років, маємо офіційну реєстрацію в Україні, платимо всі податки та активно займаємось благодійністю. В нашої команди вже більше 350 авторів з різних спеціальностей, кожного року ми зростаємо й розвиваємось та наразі шукаємо відповідальних, активних, енергійних студентів старших курсів (3+) і випускників та спеціалістів всіх спеціальностей та напрямів!

◆ **Про вакансію:**
Ми шукаємо лише відповідальних працівників, які готові самостійно організовувати свій робочий побут та відповідально підходити до виконання кожного завдання, тобто виконувати всі замовлення вчасно та якісно! Нам потрібні спеціалісти з абсолютно різних напрямків, кожного дня ми пропонуємо до виконання більше 75 нових замовлень у правовій сфері, з хімії, фізики, математики, маркетингу, програмування тощо

◆ **Ми пропонуємо:**
- Повністю віддалену роботу (працюйте з будь-якої точки світу)
- Оплату три рази на місяць (кожні десять календарних днів) за фактично виконані завдання
- Високий рівень ЗП (наші найкращі автори в середньому заробляють в місяць по 15 000 – 20 000 грн.)
- Постійні бонуси до ЗП всім авторам в залежності від кількості виконаних замовлень та складності написаних робіт (прозору бонусну систему)
- Кращих спеціалістів ми працевлаштовуємо офіційно (в нашому штаті вже більше 10 авторів, що працюють офіційно)
- Дружелюбну атмосферу всередині колективу, розуміння та підтримку у складних робочих ситуаціях

◆ **Обов'язки:**
- Виконувати домашні завдання за студентів й школярів (писати курсові, реферати, лабораторні, есе, контрольні роботи, вирішувати задачі тощо)
- Вчасно та якісно виконувати всі взяті в роботу замовлення

◆ **Вимоги:**
- Викладач, аспірант, працівник зі сфери освіти, випускник, студент старших курсів (3+), що гарно навчався/навчається та має досвід у сфері виконання курсових, рефератів та дипломів або інших видів студентських робіт
- Гарно виконували домашні завдання та залікові роботи під час навчання у ВНЗ для себе

◆ **Соціальні мережі/сайт:**
Instagram

◆ **Ми на зв'язку:**
Telegram: @zulu_hr

Підписатись на канал | Розмістити вакансію

Рис. 1, 2, 3. Об'ява про роботу

Так, беззаперечно, що наукове середовище – це сьогодні ринок надання платних послуг, де маючи певну суму грошей можна придбати «товар» – співавторство у наукових статтях (і це стосується не тільки публікацій у журналах, що індексуються у наукометричних базах Web of Science або Scopus, а й у фахових виданнях України категорії «Б»), монографіях, науково-практичних коментарях, посібниках та підручниках. За певну суму за вас напишуть дисертаційне дослідження, підберуть літературу з теми кваліфікаційної роботи або складуть її план. Це лише частина «послуг», адже існують ще здобувачі, яким потрібно зробити презентацію, написати реферат, розв'язати задачі або підготувати тези доповіді. Це вказує на те, що освіта через науку стали комерцією.

Що стосується наведеної нами інформації про роботу «автором студентських робіт», то це лише верхівка тих проблем, які існують в

освітньому середовищу. Але коли відбувається акредитація освітніх програм, чи можемо ми довести, що науково-педагогічні працівники, які забезпечують підготовку за цією освітньою програмою, не сплатили певну суму за наукові публікації або самі не надають послуги написання наукових робіт? Виявити такі факти складно та майже неможливо, адже не буде ж експерт, який проводить акредитацію освітньої програми, шукати інформацію про те, чи не придбали працівники кафедри наукову статтю або не є виконавцем таких рукописів.

Ми розуміємо, що порушені нами питання не є новими для освітнього середовища та значна частина освітян користується «послугами» таких «помічників». Але чи варто тоді говорити про академічну доброчесність тим, хто користується такими послугами? Напевно ні, адже порушувати легше, ніж боротися.

Що потрібно зробити? Це складне питання. Вважаємо, що ані притягнення особи до юридичної відповідальності, ані прийняття законопроекту «Про академічну доброчесність», не зможуть побороти цю «комерцію». Поки існує такий «легкий» спосіб ставати «видатним науковцем», освітяни будуть ним користуватися. Лише усвідомлення хибності своїх думок може штовхнути зупинитися. Тоді вони чесно і впевнено зможуть сказати: «Я дотримуюсь академічної доброчесності. Пропоную зробити тобі це також!».

Список посилань

1. Річний звіт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти за 2022 рік / упоряд.: О. Осіюк, О. Хименко; за заг. ред. А. Бутенка, О. Єременко. Київ : Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, 2023. 111 с. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2023/04/%D0%A0%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82-%D0%B7%D0%B0-2022-%D1%80%D1%96%D0%BA.pdf> (дата звернення 15.10.2023)

2. Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2019 р. № 977, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 08 серпня 2019 р. за № 880/33851. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19#n182> (дата звернення 15.10.2023)